Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Цана 15 гр.

НАША ВОЛЯ

БЕЛАРУСКІ НЕЗАЛЕЖНЫ ДВУТЫДНЁВЫ ЧАСАПІС

Рэдакцыя і Адміністрацыя: Вільня, Татарская вул. 15-1

Рэдакцыя прыймае: ад 8—10 і ад 14—16

Падпісная плата: у год 3 зл. за паў году 1,50 злот. квартальна 1 зл.

№ 3 (4) Вільня, 4 лютага 1936 г. Год I

НА КУРСЫ.

Неграматнасьць на вёсцы прымае пагражаючыя разьмеры.

Кніга — гэты вялікі прыяцель чалавека — з кожным годам зьяўляецца ўсё болей рэдкім госьцем у селяніна.

Якая прычына?

Прычына не адна — іх многа.

Беларускія бібліятэкі - читальні, якія няслі іскарку сьвятла пад сялянскую страху, масава зачыняліся. На іх мейсца нічога не магло быць створана, бо тыя арганізацыі, накінутыя зьверху, якія імкнуцца заступіць мейсца беларускіх, мэты не дасягаюць па прычынам зусім зразумелым: калі беларуская арганізацыя ідзе да свайго народу з роднаю моваю, інакш кажучы, нясе культуру і грамату шляхамі даступнымі самаму цёмнаму селяніну, то аб іншых у беларускай вёсцы гэтага сказаць нельга. Пацьвержданьне нашай думкі мы знаходзім у словах Віленскага Школьнага Куратара, які прызнае, што толькі праз „uwzględnianie i posługiwanie się pomocnicze“ мясцовай мовай найлепей прышчапляць праўдзіва трывалую асьвету. Да гэтых слоў дадае свае дырэктывы працаўнічка Пазашкольнага Аддзелу Кураторыюма, пані Алёна Ромэр: трэба ісьці ад мовы „тутэйшай“ да польскай, а не лякераваце люднасьці польшчынай па верху, не заглядаючы што пад гэтай скарлупай крыецца. (Гл. „Кур. Вілен.“ 22.I. г. г., „Ясная школа“). За гэтымі славамі пані Ромэр, якая часта кідае сантымэнтальнымі фразамі ў бок нашай вёскі, крыецца яе галоўная ідэя — паланізацыя.

Наш народ гэта вычувае, дзе сьвядома, дзе падсьвядома, і рашуча ўхіляецца ад такіх арганізацыяў. Гэтым маўклівым пратэстам, гэтым, так сказаць, пасыўным адпорам толькі і можна вытлумачыць, чаму польскія арганізацыі, побач з польскімі пьесамі і песьнямі, часта даюць пьесы і песьні беларускія. На беларускае прадстаўленьне слухачы заўсёды знойдуцца, якія побач з беларускім праслухаюць і польскае. Такім чынам „праз увзглендняньне“ беларускага, пракладаецца дарога да польскага.

Далей, як ведама, і школьніцтва, не спрыючаецца да замацаваньня граматнасьці на вёсцы. Па выхадзе са школы праз год ці два малады хлапец ня можа чытаць нават па той польскай чытанцы, якую 4—5 гадоў „сылібізаваў“ у школе.

Апрача таго страшэнная беднасьць, пры якой селянін ня толькі кніжку, але солі купіць ня можа, таксама стаіць на перашкодзе да паглыбленьня граматнасьці на вёсцы.

Над такім сумным станам культуры і асьветы на нашай вёсцы павінна глыбака задумацца ўсё сьвядомае беларускае грамадзянства. Зразумела, поўнае вырашэньне гэтае пытаньне знойдзе толькі пры вырашэньні пытаньняў нацыянальнага наагул і сацыяльнага ў самым шырокім яго разуменьні. Але гэта яшчэ не азначае, што нічога ня трэба рабіць. Наадварот, цяперашні час вымагае асаблівай напружанасьці волі, арганізованасьці, сьвядомай адказнасьці за свае паступкі ці сваю бяздзейнасьць. Трэба рабіць, трэба працаваць, будзіць, усьведамляць.

Па нашаму вельмі добры пачын зрабіла ТБШ арганізуючы Агульнаадукацыйныя Курсы для дарослых. Энтузыязм моладзі, які гуртуецца, каля гэтай арганізацыі, знойдзе водгук у перадавой часткі нашага сялянства. Калі адзінка ня зможа падпісацца на курсы, то для некалькіх асоб у складчыну гэта зрабіць будзе ня трудна.

Кожны сьвядомы і добра граматны селянін павінен на сваё мейсца прыгатаваць найменей дзесяць также сьвядомых і добра граматных адзінак.

Наша беларуская моладзь падае селяніну сваю ахвярную руку. Гэтая рука не павінна пазастацца без усыціску мазольнай сялянскай далоні. Саюз працы, навукі і культуры — гэта наша будучыня.

Шлях да гэтай будучыні — адукацыя

З беларускага жыцьця.

НОВЫ ЧАСАПІС. Друкуецца і хутка выйдзе ў сьвет першая кніжка літэратурна-грамадзка-навуковага часапісу (трохмесячніка) „Маладая Беларусь“, незалежнага органу маладых беларускіх поэтаў, літэратараў, культурных і навуковых працаўнікоў. Часапіс выдаецца ў складчыну. Найменьшая гадавая складка — 4 зл., на паўгода — 2 зл., на адну кніжку— 1 зл. Адна кніжка будзе абымаць найменьш 64 бач. друку. Пробныя нумары высылацца ня будуць. Адрас рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, вул. Савіч № 12-14.

„БЕЛАРУСКАЯ БОРЦЬ“ № 7 — месячнік зелярства і пчалярства за сьнежань месяц выйшаў з друку. Зьмест: што рабіць пчаляру ў зімовы час, хваробы і ворагі пчолаў, спажыўныя і лекарскія вартасьці мёду, пра садоўніцтва і іншыя.

КАНФІСКАТЫ. У студзені гэтага году сканфіскованы беларускія часапісы: „Наша Воля“ № 1, „Беларуская Крыніца“ № 3, „Новы Шлях“, орган беларускіх нацыянал-сацыялістаў № 1. За артыкулы па беларускаму пытаньню сканфіскованы польскі двутыднёвік „По просту“ і „Пшэглёнд Віленскі“.

ЛЕКЦЫЯ „Пачаткі гісторыі Беларусі“, ладжаная Бел. Ін. Гасп. і Культ. 19 студзеня, была забаронена Гарадзкім Старастай. Па атрыманьні дазволу тая-ж лекцыя адбылася 26-га.

СХОД РАДЫ БЕЛАРУСКАЙ ХАДЭЦЫІ, скліканы на 19 студзеня дзеля разгляду новай праграмы і зьмены назову партыі на Беларускае Народнае Аб'еднаньне быў развязаны паліцыяй. Інтэрвэнцыя ў гэтай справе ў Старасты і Ваяводы пажаданых вынікаў не прынесла.

НОВЫЯ ПЕСЬНІ. Кампазытар А. Грэчанінаў надаслаў да Вільні 10 новых беларускіх народных песень, апрацаваных для солё, сьпеву і фортэп'яна. Уклад зроблены папулярна для сьпеву, але з мастацкім, як заўсёды ў Грэчанінава, акампаніямэнтам. Мэлёдыі і тэксты гэтых 10 песьняў паходзяць з паветаў: Аўгустоўскага, Сакольскага, Пружанскага і Косаўскага.

З фронту афрыканскае вайны.

Як толькі спыніліся даждж і дарогі пачалі сохнуць, зноў распачаўся рух на фронтах італьянска - абісынскай вайны. На паўночным фронце ініцыятыва знаходзілася ў руках абісынцаў, якія развівалі дзейнасьць галоўным чынам у райёне Тэмбіену. Тут войска раса Кассы, каля 10.000 жаўнераў, прыблізілася на 20 кілямэтраў да Макальле і пагражала небясьпекаю італьянскай арміі, якая знаходзілася ў Макальле. Італьянскае камандаваньне накіравала дзеля гэтага калонну войска, каб акружыць абісынцаў і даць рашаючы бой. Рас Касса прыняў бой і выдаў загад аб нападзе на ворагаў. 21 студзеня пачалася бітва, якая прадаўжалася 4 дні. Адна і другая старана — як падаюць ангельскія крыніцы — не шкадавала ахвяраў у заўзятых бітвах. Страты ў абодвых вялікія. Італьянцам усё-ж удалося адбіць націск і, як падаюць афіцыяльныя італьянскія камунікаты, ачысьціць правінцыю Тэмбіен ад абісынцаў.

Гэтакім чынам італьянцы зьлківідавалі прарыў свайго фронту на р. Таказзэ і распачалі будову пазыцыяў на ўсёй лініі фронту. Лінія гэта мае быць няпрыступнай для абісінцаў, якія ня маюць артылерыі і танкаў, а італьянцы хочуць выкарыстаць яе для пэрыяду летніх даждж.оў.

На паўднёвым фронце італьянская армія, якой камандуе ген. Грацыяні, з посьпехам пасоўваецца наперад. Наступленьне сваё ген. Грацыяні пачаў ад Доло, — скрайняга пункту паўднёвага фронту, і вядзе ўдоўж рэк Ганале і Вэббэ-Шібэлі. Танкамі і самалётамі італьянцам удалося зламаць упор арміі раса Дэста. Абісынцы панеслі вялікія страты і адступілі ўбеспарадку. Італьянцы занялі правінцыю Борно з яе сталіцаю Нагельлі. Пасоўваючыся наперад армія ген. Грацыяні заняла мяйсцовасьць Малька Мурі, якая знаходзіцца амаль што на граніцы англійскае калёніі Кэнья.

Посьпехі італьянскай арміі, як прызнаюць вайсковыя спэцыялісты, ня маюць вялікага стратэгічнага значэньня, а больш палітычнае і маральнае. Італьянцам ня ўдаєца разгарнуць наступленьня на Адіс-Абэбу, бо хуткае пасоўваньне з досыць невялікімі сіламі ў глыбіню краю, крые ў сабе вялікую небясьпеку. Ці зможуць гэта выкарыстаць абісынцы будзе залежаць ад маральнага стану іх арміі. У кожным выпадку палажэньне на паўднёвым фронце стварылася вельмі вострае і магчымы розныя неспадзеўкі.

Як падаюць францускія крыніцы, італьянцы 18 студзеня бамбардавалі два разы абісынскі амбулянс каля Макальля.Кіраўнік амбулянсу аўстрыйскі дохтар Шуплер даносіць, што адзнакі Чырвонага Крыжа былі добра відныя і што італьянцы бамбардавалі амбулянс з нязвычайнай заўзятасьцю. Падчас бамбардаваньня было ранена 5 жанчын, якія знаходзіліся ў амбулянсе.

Абісынскі ўрад паведамляе, што італьянскія самалёты асабліва бамбардуюць гарады, якія ня маюць ніякае абароны. У апошнім тыдні італьянцы забілі 500 жанчын і дзяцей і 2500 штук рознае скаціны.

Студэнты.

Маленькая газэтная вестка, але колькі яна часам гаворыць.

Вось такая для прыкладу:

Болей 1300 студэнтаў пачалі паход у глыб Кітаю. Гэтыя студэнты добра арганізаваны і падзелены на групы па 7 чалавек. Вядуць яны сярод насельніцтва прапаганду і клічуць да барацьбы з Японіяй і кітайскімі палітычнымі дзеячамі каторыя праводзяць японафільскую ўгадовую палітыку.

Так зразумелі сваё заданьне кітайскія студэнты.

Яны бачаць, што небясьпека пагражае іхняй краіне: японскія драпежнікі глыбака запусьцілі капцюры ў жывое цела іхняй бацькаўшчыны, адрываюць ад яе правінцыі...

Кітайскія студэнты, сапраўдныя сыны народу, ідуць, каб нясьці ў народныя масы сьвет праўды аб іх вызваленьні, клічуць да пратэсту супроць усякае ўгоды і здрады.

А вось іншы прыклад:

Ангельцы спрабавалі накінуць сваю волю і зьменьшыць правы Эгіпту. Паднялася бура пратэстаў і пачалося змаганьне. На чале дэмонстрантаў, якія выйшлі на вуліцу, каб бараніць сваю незалежнасьць, зноў-жа мы бачым студэнтаў.

Розныя бываюць студэнты.

Бываюць і такія, што „здабываюць сабе славу“ тым, што даносяць на сваіх беларускіх калегаў і вельмі баяцца, каб народ Беларускі не здабыў сабе незалежнасьці. Гэта віленскія „Моцарствоўцы“, якія загнезьдзіліся ў абшарніцкім „Слове“.

Іншыя зноў „праслаўляюцца“ тым, што б'юць сваіх жыдоўскіх калегаў, разьбіваюць крамы, — адным словам, распаўсюджваюць „культуру“, ад якой здалёку нясе фашысцоўскім духам.

А яшчэ іншыя выдаюць нават газэту „Бунт Млодых“. Гэта польскія абшарніцкія сынкі, у якіх сапраўды кроў бунтуецца... ад бяздзейнасьці. Хочацца ім, каб як хутчэй скончыўся гэты праклятыя мір, а пачалася вайна. (Эх, і мір-жа гэты, калі ўжо з усіх бакоў пахне порахам і дымам). Ваенным падпальшчыкам з „Бунту млодых“ вельмі залежыць на тым, каб Польшча пусьцілася ў паход па новыя землі.

Але ёсьць яшчэ асобная група маладых уталентаваных польскіх студэнтаў, якія публічна і адкрыта маюць адвагу казаць праўду аб Беларусі і Беларускім народзе. Гэта сапраўдны і шчырыя ідэйцы, якія прызнаюць нам і нашаму народу належныя правы.

Як бачым, розныя бываюць студэнты.

Куды, у якім напрамку схіляюцца сымпатыі беларускага студэнцтва і моладзі?

Мы не сумляваемся, што яны ня толькі прыхільна, але з гарачай любоўю стаяць па старане тых, хто ў першых радох ідзе змагацца за народную справу.

Міжнародны агляд.

Злучаныя Штаты Паўн. Амэрыкі. Характэрызуюы міжнароднае палітычнае палаженьне і заграгічную палітыку Амэрыкі. Рузвэльт пры адчыненьні Кангрэсу сказаў, што у пэрыяд яго праўленьня сярод народаў Паўн і Паўдз. Амэрыкі панавала поўная згода. Толькі чамусь „забыўся“ сказаць аб вайне Балівіі з Парагваям і паўстаньням працоўных у розных мяйсцох супроць сваіх эксплятатараў. У старым-жа сьвеце, пачынаючы ад лета 1933 году „настрої і імкненьнях кіраўнікоў шмат якіх вялікіх дзяржаваў, як эўрапэйскіх, так і азыяцкіх, адхіліліся ад шляху, які вядзе да міру і добрае волі ў міжнародных суадносінах“. Дзеля гэтага Рузвэльт заклікае народы Амэрыкі да чуйнасьц. Як вынік з гэтае прадпасылкі зьяўляецца праект закону, паводле якога Амэрыка павінна захаваць самы строгі нэўтралітэт у справах Эўроўы, трактуючы пры гэтым аднолькава, як старану нападаючую, так і яе ахвяру. Застасаваньне карных санкцыяў у адносінах да ваюючых, праект закону прызнае неабавязкавым і адлае гэтую справу усяцэла на погляд прэзыдэнта.

Сутвастьць гэтага праекту палягае проста на тым, каб заспакоіць масы палітыкай поўнага нэўтралітэту і міралюбія і адначасна даць магчымасьць капіталістам добрых заробкаў ад гандлю з ваюючымі дзяржавамі.

Тое, што рабілася падчас вялікае вайны, паўтараецца і цяпер: Італія закупае, Амэрыка прадае аграмадную колькасьць газы дзеля нішчэньня чалавецтва. На грунце палітым чалавечаю крывёю, жырue капітал.

С.С.С.Р. 10 студзеня ўрачыста адчынілася гадавая, г, зв. буджэтная, сэсія Ц.В.К. (Цэнтральны Выканаўчы Камітэт СССР).

На першым паседжаньні старшыня рады народных камісараў Молатаў выступіў з вялікаю прамоваю, у якой між іншым, даў характэрыстыку міжнароднага палажэньня, „нарастаньня вайны“ і заграгічнай палітыкі СССР.

Адзначыўшы прыяцельскія адносіны паміж СССР.—Францыяй, Турцыяй і Чэхаславакіяй і направу англа-савецкіх адносінаў“, Молатаў перайшоў да ацэнкі адносінаў з Нямеччынай і Японіяй.

Савецкая ўлада хацела-б наладзіць лепшыя адносіны з Нямеччынай, але гэта залежыць ня столькі ад СССР, скольки ад Нямеччыны. Апошняя-ж занятая зараз сваім дааўзбраеньнем, якое мае чыста агрэсыўныя пляны, скіраваныя якраз супроць СССР Молатаў цьвердзіць пры гэтым, што ваяружэньне Нямеччыны пагражае ня толькі СССР, але і іншым народам, як напр. Чэхаславаччыне.

Пераходзячы да адносінаў з Японіяй Молатаў зьвярнуў увагу на міралюбівую палітыку саветаў, доказам чаго зьяўляецца прадажа ўсходня кітайскай чыгункі. „Аднак у стасунках з Японіяй пазастаэцца ўсё-ж шмат нявырашаных пытаньняў і пры гэтым валікага значэньня. Далей была зьвернена ўвага на сталыя пагранічныя выпадкі, што выразна сьведчыць яб тым, „ігра з агнём уздоўж граніцы не спыняецца і што японская ваеншчына дабіраецца да савецкай граніцы, як беспасярэдна, так і праз іншыя чужыя тэрыторыі“.

Свой даклад Молатаў закончыў славамі: „Мы—працоўныя СССР, павінны разлічываць у абароне сваіх спраў на уласныя сілы, а ў абароне свaей бацькаўшчыны — найперш за ўсё на сваю чырвоную армію“.

Францыя. Ляваль пайшоў да дымісіі. У палітычным жыцьці Францыі закончыўся г. зв. пэрыяд партыйнага „перамірія“ і народнай еднасьці.

Барацьба арганізаванага Народнага фронту з урадам Ляваля цягнулася доўга. Шмат разоў урад яго знаходзіўся пад пагрозай і толькі дзякуючы спрыту і асабістым талянтам Ляваля, у якіх ня могуць адмовіць яму нават яго ворагі, выходзіў ён пераможнікам. Гэтак было ня так даўно пры разглядзе ў парлямэнце справы г. зв. фашыстоўскіх ліг, гэтак было і пасьля правалу апрацаванага ім пляну „ліквідацыі“ італьянска-абісынскай вайны. Ляваль перамагаў дзякуючы нявыразнаму становішчу партыі радыкалаў, сярод якіх, у цяжкую хвіліну здабываў сабе прыхільнікаў.

19 студзеня адбылося паседжаньне выканаўчага камітэту партыі радыкалаў, якая ў зьвязку з зьліжаючымися выбарамі узмацавала свае шэрагі і выбрала на старшыню партыі Адв. Дэлядье, які зьяўляецца прыхільнікам народнага фронту, выразным ворагам фашызму і абаронцам аўтарытэту Лігі Народаў. Аб гэтым выбары сац. дэп. Блюб сказаў, што выбар Дэлядье „перасоўвае партыю радыкалаў у кірунку абарсны дэмакратыі і сацыяльных рэформаў, вырэзіцелям чаго зьяўляецца народны фронт“.

Вынікам зьмены курсу палітыкі радыкалыў, зьявіўся выхад з габінэту Ляваля міністраў радыкалаў (Эріо і інш.). Выхад радыкалаў паставіў перад Лявалем 2 магчымасьці — або тварыць урад, апіраючыся на правыя партыі, або выйсьці да дымісіі. Ляваль абраў другое і 23 студзеня падаў прэзыдэнту прашэньне аб дымісіі ўсяго кабінэту.

Новы ўрад стварыў Сарро ў які вайшлі радыкалы, рэпубліканцы і правыя соцыялісты. Склад асабовы ўраду сьведчыць аб тым, што ўрад гэты зможа абапёрціся на цэнтра-левую большясьць г. зв. народны фронт і знойдзе падтрыманьне нават з боку соцыялістаў і камуністаў, хоць тыя і не палежаць да ўраду.

Назначэньне міністрам заграгічных спраў Фляндзіна, а сталым дэлегатам пры Лізе Народаў Поля Бонкура сведчыць аб тым, што заграгічная палітыка Францыі пойдзе па лініі зьліжэньня з Англіяй, адыходу ад Італіі і падтрыманьні аўторытэту Лігі Народаў.

Правыя партыі, якія падтрымлівалі Ляваля і аглядаліся на італьянскі фашызм зразумела новым урадам не задаволены і адносяцца да яго крытычна. Дымісія Лаваля — гэта вялікі ўдар для Муссаліні.

На Далёкім Усходзе. З апошніх падзеяў на Далекім Усходзе на першае мейсца высоўваецца справа паўстаньня новае незалежнае дзяржавы „Манго-Го“. Дзяржава гэтая створана, па загаду і пры падтрыманьні Японіі, з часткі кітайскіх правінцыяў званых Унутранай Манголіяй. На чале Манго-Го стаіць князь Дэ-Ван, патомак Чангіс хана, які апіраецца як на ўласныя вайсковыя атрады, так і на штыкі Японіі і Манджурыі.

Новая дзяржава Манго-Го гранічыць з Мангольскай народнай рэспублікай, якая знаходзіцца ў саюзе з СССР. Пасоўваючыся праз Манго-Го на захад Японія зьліжаецца да граніцы Кітайскага Туркестану, які так сама знаходзіцца пад уплывамі СССР.

Усё гэта сьведчыць аб імкненьні Японіі прыблізіцца праз чужыя тэрыторыі да граніцаў Савецкага Саюзу, каб стварыць сабе базы дзеля далейшага наступу на Забайкальле і Сібір. Вайсковыя спэцыялісты прадбачаць напад Японіі на СССР праз Вонкавую Манголію ў напрамку Байкальскага возера і з боку Манджурска-сібірскай граніцы. Савецкая старана паважна лічыцца з магчымасьцяй збройнага конфлікту з Японіяй і прымае дзеля гэтага адпаведныя меры абароны.

А пакуль што на граніцах абодвых Манголій ідуць невялікія пагранічныя сутычкі. Здараюцца такія сутычкі і на Савецка-Манджурскай граніцы, дзе пускаюцца ў ход ня толькі вінтоўкі, але і кулямёты.

Фашызм гэта вайна.

Фашызм гэта адна з формаў банкрутуючага капіталістычнага ладу. Баронячы інтарэсы капіталу і абшарнікаў, фашызм ня можа і ня хоча вырашаць сацыяльных праблемаў. Узапраўды, мы бачым, як пасьля 12 гадоў свайго панаваньня італьянскі фашызм апынуўся ў тупіку. Найлепшы выхад са свайго палажэньня знайшоў ён у вайне, у захопе новых чужых тэрыторыяў для эксплёатацыі. Палілася нявінная кроў у імя „культуры“ і „цывілізацыі“. Але гэта ня ўсё.

Нямецкі фашызм таксама ня хоча адстаць ад італьянскага. Хоць безрабоцьце ўзрастае, хоць адчуваецца недастатак прадуктаў жыўнасьці, але штораз усё большыя сумы ідуць на ўзбраеньне нямецкай арміі. Гэта не дарэмна. Гітлерызм вядзе свой народ да ваенных авантур і катастрофы.

Чаму гэта так?

Італьянскі фашызм дайшоў да ўлады пасьля сусьветнай вайны. Гэтая вайна не прынесла італьянскаму працоўнаму народу нічога, апрача ахвяр, безрабоціцы і голаду, так як не дала яна нічога працоўным другіх народаў. На вайне зарабілі капіталісты, дастаўляючыя аружжа сьмерці. Нават нясьведамыя масы пабачылі праўдзівае аблічча вайны. Незадаваленьне расло ў шыр і ў глыб. Яно адкрыла вочы на праўдзівых віноўнікаў нэндзы. Утрымаць уладу пры парлямэнтарнай форме аказалася немагчымым. І вось буржуазія шукае ратунку ў дыктатуры фашызму.

Муссоліні, захапіўшы ўладу, зьнішчыў палітычныя правы дэмакратыі, разьвязаў усе арганізацыі, якія стаялі ў абароне працоўных. А трэба сказаць, што ўладу здабыў ён пры помачы тых-жа працоўных, абяцаючы ім залатыя горы. Ведама абяцанага выпаўніць ня думаў. У выніку ўсяго фашыстоўскі лад даў італьянскаму народу яшчэ большую эксплёатацыю, безрабоцьце і голад. Каб адвярнуць вочы нездаволеных масаў у другім кірунку, Муссоліні зьвярнуў іх ў бок Абісыніі. Гэтакім спосабам, спосабам вайны хоча ён аддаліць сьмерць сваёй дыктатуры.

У такой самай сытуацыі апынуўся і Гітлер. Трэба даць працу мільёнам безработных. Рынкі ў краі перапоўнены. У прамысловасьці застой і крызыс. Калёніі, куды можна было раней вывозіць тавары, страчаны падчас сусьветнае вайны. І вось Гітлер ажыўляе прадукцыю тых „тавараў“, якія знайдуць збыт, г. зн. ваенных прыладаў. Гэтым ён нібы зьмяншае безрабоцьце, а ўзапраўднасьці рыхтуецца да вайны. Каб мець вольныя рукі перад гэтым пакідае Лігу Народаў. Вайсковы буджэт Нямеччыны цяпер выносіць на польскія грошы 20 мільярдаў злотых. (Увесь дзяржаўны буджэт Польшы мала перавышае 2 мільярды зл.) Такую страшную суму на прылады сьмерці можа выдаваць толькі той, хто мае ўжо гатовы плян нападу на сваіх суседзяў. Трэба ведаць, што Нямеччына гаспадарча стаіць на пярэдадні катастрофы. І толькі надзея ў правячых сфэрах, што маланкавым ударам яны здабудуць сабе новыя калёніі, куды змогуць пасьля кінуць тавары сваей прапрамысловасьці, — толькі такая шалёная надзея магла раздуць вайсковы буджэт да такой вялізарнай сумы. Ні

(Далей на ст. 3 ай).

НА ПРАДМЕСЬЦІ.

Позна варочаўся Гарыд дамоў. Вецер, дождж ды сапсуты настрой,—а настрой у Гарыда псуўся кожны раз, як была непагода. Тады як на злосьць варочалася ўсё, што накіпела за апошнія часы, нат і даўна мінулае, неспакойна варушылася, скрабло пад грудзьмі, трохі ніжэй ад працёртай латы ў яго пальце.

Жыў Гарыд на прадмесьці, на трэцім паверху летам рыжай, а восеньню чорнай ад дажджоў камяніцы. Два вакны: адно сьлепа глядзела на разнакаляровыя ў безпарадку раскіданыя стрэхі прадмесьця,—другое—залепленае старонкай нейкага дапатопнага часапісу, на якой красавалася абвешанае мэдалямі бруха,—гэтае вакно ўпіралася проста ў шэры абкапцелы мур. За мурам відначіся два ці тры тартачныя коміны, вярхі абшчыпаных ветрам бяроз, далей—неба, ўціснуцае ў рамку комінаў,

Рана і вечарам кожны дзень данасіўся хрыплы сьвіст гудкоў. Часам вецер перакідаў праз муры чорныя, мокрыя клубы дыму. Яны распаўзаліся па тратуары, па бруку, па вузкіх завулках прадмесьця.

Кожны раз, як Гарыд варочаўся дамоў, вечарам, ён бачыў у вакне піўной, якая мясьцілася ў нізе тэй самай камяніцы, дзе жыў Гарыд, згорбленую постаць інваліда.

Нізка прыгнўшыся да трохрадкі, ён быццам прыслухваўся да ўсхваляваных пальцамі галасоў, да іх няроўнага шуму і, адкінуўшы назад зпоўзшую на лоб рыжую чупрыну, шырэй расьцягваў трахрадку.

І сяньня Гарыд бачыў у вакне піўной яго згорбленую постаць. Але сяньня каля вакна, не далёка ад гарманісты, хтось сядзеў за сталом ў рабым асеньнім пальце. Гарыду здалося, што ён ужо дзесь спатыкаў гэтага чалавека, але дзе —ня мог прыпомніць.

Чорная, гладка прылізаная на галаве чупрына, і гэтыя малыя, вострыя, быццам жывыя гузікі, глыбака прышытыя пад чэрапам вочы.

Уцягненая у высокі настўляны каўнер шыя не пазваляла лепш прыгледзіцца да незнаёмага.

Дробны, чорны, сьцюдзёны дождж зашумеў мацней, забарабаніў па шыбах піўной і, расплываючыся, сьцёр постаць незнаёмага і гармоністы, —толькі цень апошняга, як сьляпая, доўга поўзала, па шыбах, калыхалася ў такт песьні.

— Дзе я яго бачыў?—думаў Гарыд разьдзяючыся ў сваім пакоі. І перад яго вачыма ўставала постаць незнаёмага ў шэрым васеньнім пальце.

— Дзе я яго бачыў?

І кожны раз, як Гарыд стараўся прыпомніць, незнаёмы неяк дзіўна з'ежваўся ў настаўлены каўнер пальта, якое таксама хутка зьнікала перад вачыма, затушоўвалася, быццам дажджом сьціралася з шыбы.

А знізу, з піўной данасіўся хрыплы голас гармоні. Парваныя ветрам галасы біліся ў шыбы, ціхлі, каб ізноў вярнуцца і ізноў ісьці блудзіць па гразкіх завулках прадмесьця.

— — — — — — — —

Чорт ішоў бульварам. Вецер шумеў між дрэў, алеяў. Сьцюдзена. Мо закурыць? Але зьмерзшыя рукі доўга не маглі знайсьці тое, што трэба. То натраплялі на легітымацыю безработнага, то на вастрожную карту звальненьня, то на ледзь живое зьмерзшае сэрца...

Хтось кашляў ідучы з-заду.

— Мо прыкурыць можна?

Гарыд затрымаўся.

— Гм... сьцюдзёна—першы адазваўся Гарыд, гледзячы на асьвечаны фанаром пасінелы ад сьцюжы нос чарта. Чорт зацягнуўся папяроскай. У адказ забарабаніў ад сьцюжы зубамі і замармытаў штось неразборчыва.

— Літаратар?

— Нібы ён..

Чорт тоненька захіхікаў, быццам сьмехам хацеў разагрэцца, а не сьмяяцца з адказу. Акінуў зрокам згорбленую ў старым зношаным пальце постаць Гарыда і ізноў засьмяяўся.

— Сьмешна?

— Паскуднае палажэньне. Пагпядзіш на цябе—сэрца зморшчыцца і пляваць ахвота. І вы людзі, а жыцьцё сабачае! — Чорт плюнуў і зацягнуўся папяроскай. Гарыд маўчаў. Думаў зусім аб другім. Што жыцьцё яго — жыцьцё сабачае, ён і сам ведаў. Але за горшымі днямі ідуць лепшыя, унываць ня трэба. А заціснуўшы зубы ісьці наперад. Усё-ж ідзём да лепшага.

Чорт ішоў з боку і быццам адгадаўшы думкі Гарыда задумаўся сам. З думкамі Гарыдаў ён ня раз спатыкаўся і ня мог зразумець як іх самых, так і іх сьветагляду. Ен спатыкаў гэтых вар'ятаў, як ня раз іх называў, і ня мог раску-

Фашызм гэта вайна.

(Гл. 2 стар.).

для каго не зьяўляецца сэкрэтам, што Гітлер аблюбаваў, як аб'ект для свайго нападу і сваёй будучай каляніяльнай палітыкі, украінскія і беларускія землі. Недарма-ж гітлерызм выдумаў сваю тэорыю, паводле якой толькі нямецкая раса павінна панаваць і кіраваць Эўропай, а іншыя нацыі павінны быць зьведзены да ролі нявольнікаў. Нешта падобнае балбатаў і Муссаліні перад пачаткам Абісынскай вайны. Але цяпер прыціх, бо абісынцы, як львы, бароняць сваю незалежнасьць. Яшчэ большы адпор спаткае Гітлер на шляхох да Украіны і Беларусі. Тым балей, што ўкраінскі народ ужо адзін раз адчуў на сабе „нямецкую незалежнасьць“ пад час гэтманшчыны, пра якую і песьню склаў:

„Украіна мая хлебародная,
Немцам хлеб аддала, сама галодная“.

Гітлерызм, як і фашызм, хоча пагрэць скачанелыя ад крызысу рукі каля крывавага пажару вайны.

У Польшчы.

— Адвакаты ўкраінцаў, засуджаных у працэсе аб забойства мін. Перацкага, зла жылі апэляцыйную скаргу.

— Польскі Чырвоны Крыж выслаў у Абісынію некалькі скрынь з санітарнымі матар'яламі на агульную вартасьць 10.000 зл.

— 23 п. м. адбыўся ў віленскім унівэрсытэце сход студэнцкай моладзі, якая ў рэзалюцыі, прынятай на сходзе, дамагалася перадусім абніжэньня платы за навуку. На другі дзень была вызначана забастоўка, выклады часткова не адбыліся.

— 15 пр. м. мін. замежных спраў Бэк сказаў у Сойме экспозэ аб польскай заграйчнай палітыцы, у якім падкрэсьліў, што Польша безстаронна адносіцца да абісынска-італьянскага канфлікту. Пры гэтым зазначыў, што польская палітыка не кіруецца поглядамі на дзяржаўны лад сваіх суседзяў, а стараецца аднолькава наладзіць добрыя адносіны з усімі суседнімі дзяржавамі. Пад канец прамовы мін. падкрэсьліў аб перасьледаваньні палякаў у Літве і Чэхаславачыне. На другі дзень адбылася дыскусыя ў Сойме над прамовай міністра Бэка.

Мін. надкрэсьліў, што мэтай польскай палітыкі замежнай ёсьць захаваньне мірных адносінаў між эўрапэйскімі дзяржавамі і таму заграпічная прэса прыняла прамову Бэка з задаваленьнем.

— У віленскіх кафлярнях выбухла забастоўка. Уласьнікі кафлярні Мальчыка і Хайкіна пакараныя Інспэктарам Працы за нарушэньне 8 гадзіннага дня працы, хацелі памсьціцца на работніках, вымаўляючы тром працу. Работнікі забаставалі. Спробы разьбіцьця забастоўкі стрэйкаломамі не ўдаліся. Бастуе таксама і кафлярня Уцехоўскага.

Стрэлы ў салі Віленскага Акружнога Суда.

Небывалы ў гісторыі польскага суда выпадак здарыўся 27 студзеня 1936 г. пад час працэсу Р. Кобленц і іншых у ліку 17 асоб, абвінавачаных у прыналежнасьці да Камуністычнай партыі Зах. Беларусі. Пад час паказаньняў сьведкі Якуба Стрэльчука з пасярод публікі, якая была на салі, выбег малады чалавек, схапіў сьведку левай рукой за каўнер і з рэвальвера, які меў у правай руцэ чатыры разы выстраліў да яго са славамі: „Вось табе прадажнік“. Пасьля гэтага кінуўся ўцякаць да выхадных дзьвярэй, выстраліўшы два разы ў кірунку сьледчай паліцыі, якая знаходзілася на салі і пачала яго даганяць. Падстрэляны паліцыянтам, ён упаў на сходы. Гэта быў Сяргей Прытыцкі. Абодвух — Стрэльчука і Прытыцкага — карэтка скорай помачы пераваэла ў шпіталь. Паводле акту абвінавачаньня Стрэльчук родам з вёскі Крывая, Бельск-Падлескага павету. У 1931 годзе пасьля вайсковай службы, атрымаў прапазыку запісацца ў камуністычную партыю. Аб гатей прапазыцы ён пабедаміў начальніка бяспечнасьці Бельск-Падлескага Старастав і ўвайшоў у кампартыю, дзе здабыў сабе давер у кіраўніцтва і быў назначаны інструктарам. У 1932 годзе пад партыйным псэўдонімам „Віктар“ прыехаў ну Вільню, дзе навязаў кантакт з учасьнікамі працесу 17.

У далейшым прабегу працеса суд прыняў пастанову не дапрашваць Стрэльчука, дзеля таго, што ён знаходзіцца ў шпіталі, а толькі праслухаць тое, што ён паказваў у судзьдзі сьледчага

Па прыгавору суда галоўныя абвінавачаныя студэнтку Раіса Коблена і Соня Ромэр і студэнт Філіповіч апраўданы. Абвінавачаная Мадэйскер і Залешанская прыгавораны: першая на 5 гадоў, другая па 4 гады, са зьмяншэньнем кары па амнэстыі на палову і залічэньнем па 1 году адсідкі да суда. Рэшта падсудных прыгавораны па паўтара года з поўным дараваньнем кары на падставе амнэстыі,

---

З усяго сьвету.

— 20 студзеня памёр англійскі кароль Георг V. На ўрачыстыя хаўтуры прыбылі ў Лёндын дэлегацыі ад усіх дзяржаваў Эўропы. На трон уступіў старшы сын караля Адвард VIII.

— У Лендыне памёр адзін з найвялікшых англійскіх пісьменнікаў Рудуард Кіплінг. У 1907 годзе Кіплінг атрымаў літэратурную нагароду Нобля, быў ганаровым дохтарам шмат якіх унівэрсытэтаў. Творы яго пераложаны на ўсе мовы сьвету.

— У Сірыі выбухла паўстаньне маючае на мэце вызваленьне Сірыі і Лівана з пад улады Францыі. Падчас вулічных дэманстрацыяў было шмат раненых і забітых. Павадыры палітычных партыяў злажылі француcкаму высокаму камісару мэморыял з пратэстам супроць надужываньняў ураду і з дамаганьнем узнаўленьня канстытуцыі. Павадыр тайнай рэвалюцыйнай партыі Фуад Саадэ і яго таварышцы арыштаваны.

— Крывавыя разрухі ў Эгіпце не спыняюцца. Паліцыя пры разгоне дэманстрацыяў частка ўжывае аружжа, пры чым бываюць забітыя і раненыя. Найактўней выступаюць студэнты, якія зрабілі пастанову падрымліваць эгіпецкі народны фронт. Унівэрсытэты зачынены.

— У Грэцыі 26 студзеня адбыліся выбары новага парлямэнту. На выбарах перамаглі рэспубліканцы вэнізэлісты, з якімі жорстка расправіўся ў мінулым годзе дыктатар Конділіс за аружнае выступленьне проці дыктатуры.

— У Гур'яве на Каспійскім моры бура адарвала вялікую крыгу, на якой занесена ў мора 118 рыбакоў. Самалёты знайшлі іх на адлегласьці 250 кілямэтраў ад берага.

— У Ўзгорадзе (Чэхаславаччына) адбылася ня зусім звычайная дэманстрацыя. Перад магістратам сабралася 150 вучняў, дзяцей безработных у веку ад 8 да 14 гадоў, і пачалі ўзнасіць воклікі: „Мы галодныя, дайце нам хлеба і вопратку“! Пасьля прыняцьця дэлагацыі бурмістрам, дэманстрацыя прайшлася горадам з воклікамі: „Хочам хлеба“!

— 16 студзеня ў Парыжы адбылося супольнае паседжаньне рабочага і II (соцыял.) інтэрнацыяналаў, выступіўшы, проці нападу італьянцаў на Абісінію. Пастаноўлена дамагацца безадкладнай забароны ўвозу ў Італію газы, вугля, жалеза і сталі. Калі напад Муссаліні ня будзе адбіты, гаворыцца у рэзалюцыіі, мала пазастанецца тады надзеі, каб у хуткім часе можна было бы ўнікнуць нападу з боку гітлероўскай Нямеччыны, або мілітарнай Японіі.

Чытайце і пашырайце сваю газэту.

Усячына.

— Паводле аблічэньняў Статыстычнага Бюра Лігі Нацыяў памёрла з голаду ў 1934 г. 2.400,000 чал. і 1,200,000 кончыла самагубствам з прычыны недастаткаў. На 2 міліярды жыхароў на зямлі—500 мільёнаў ня мае забяспечанага быту.

— Урад СССР пастанавіў стварыць спэцыяльную аўтаномную рэспубліку для цыганоў, якія знаходзіцца ў межах С.С.С.Р. каля 60,000.

— У Нямеччыне адчуваецца брак тлушчаў. Масла, сала і мяса прадаецца ў агранічанай колькасьці.

— Італьянцы раскідывалі сярод абісынскай людпасьціі лістоўкі наступнна зьместу:

„Народы Эрытрэі і Тігр. Вайна нясе за сабой і добрыя і благія вынікі. Здараецца, што з прычыны ваенных падзеяў нішчацца касьцёлы, але Урад італьянскі запэўняе, што калі, з ласкі бога, будзе вернены пакой, то ўрад адбудуе касьцёлы, больш прыгожыя ад тых, каторыя былі зьнішчаны вайной“.

— У Злучаных Штатах Паўночнай Амэрыкі запанавалі такія маразы, якіх і найстарэйшыя людзі ня памятаюць. Маразы даходзяць да 50°С. Пры гэтым здараюцца небывалыя мяцеліцы так што аўтабусы а нават і чыгунка часта бываюць на некаторых лініях нячыннымі. Здаралася што аўтабусы с пасажырамі засыпывала сьнегам. Да гэтай пары зарэгістравана 200 выпадкаў замарожаньня.

— У Англіі існуе клюб таўстых. Да клюбу прыймаюцца толькі адзінкі адпаведнай тушы, г. зн., калі кандыдат да клюбу не патрапіць пралезьці праз дзьверы, праз каторыя свабодна праходзіць нармальны чалавек. Пасьля прыняцьця адбываецца багатая вячэра.

— Былы жаўнер Біктар Клеанэ падчас сусьветнае вайны быў засыпаны зямлёй ад выбуха бомбы. Калі ён вярнуўся дамоў, то заслабеў і ў шпіталі заснуў. Кормлены штучна, праспаў ён чатыры гады. Пасьля прабуджэньня пазнаў жонку, але не прыпамінаў дзяцей, з каторых адно мела ўжо 6 г., другое 8. Цяпер чуецца добра.

— На дне Каспійскага мора знаходзіцца газа. Каб яе выдабыць, мора засыпаюца пяском. Вучоныя даводзяць, што на дне гэтага мора крыюцца найбагацейшыя на сьвеце запасы і таму прарочаць, што ў будучыні Каспійскае мора будзе засыпана.

— Улады Суэскага каналу падаюць, што з Афрыкі да Эўропы пераплыло праз канал ад пачатку вайны 288 італьянскіх караблёў з 35,627 ранеными і хворымі. Італьянскі ўрад заплаціў дагэтуль за перавоз людзей праз Суэскі канал паўтара міліёна фунтаў штэрлінгаў. (7,500,000 даляраў).

сіць. Спатыкаў на ўсіх этапах барацьбы чалавека. Можна было сьмяяцца з прыкутага да скалы Прамэтэя, але не з прамэтэяў. І чорт зморшчыўся, быццам пачуў каля сэрца штось сьцюдзёнае. Зацягнуўся папяроскай.

— Каб украсьці ў вас будучыню, — сяньняшні дзень не здаволіў-бы вас — адазваўся чорт, каб перарваць маўчаньне, каб перарваць сьцюдзёны шум ветру. — Але чалавек памёршы з голаду — цягнуў чорт далей — ня быў такі галодны, як ваша лятуценьне вечна галоднае, вечна незадаволенае. Вылілі вы яго ў Манфрэдаў, у Фаўстаў—а яно і іх перарасло.—Ізноў чорт зморшчыўся і засьмяяўся; засьмяяўся і Гарыд.

Вуліцы памалу пусьцелі. Па алеях паўзлі мокрыя цені фанароў. Гарыд першы раз у жыцьці пачуў сябе адзінокім. Са старых знаёмых мала хто астаўся, усе разбрыліся хто куды. І нягледзячы на тое, што апрача пэражытага, шмат што яго яшчэ лучыла з кожнай вуліцай з кожным завулкам прадмесьця,—сяньня чуўся ён адзінокім.

— Што, ідзём проста?

— Ідзём...

— Паршывае жыцьцё — ізноў загаварыў чорт. — Пабадзяўся і я па сьвеце ня мала. Аб'ехаў і стары і новы сьвет. Знаў і пап і кардыналаў... Служыў у тамсжнай душ, у інквізыцыі. Пасьля знайшліся капэрнікі — пачалі зямлю круціць. Папрабавалі мы ім косьці круціць, ды падсмалівацы. Жылаваты чалавек. Зямлю не затрымалі. А тут ад 1789 году як пайшлі няўдачы,—дык адна за другой; а 17 год зусім даканаў. Далі легітымацыю безработнага. На эмэрытуру на небе не прымаюць. Кажуць — можаш працаваць, у Кітай едзь з місыянэрамі. Дзякуй і так мужыкі выбілі палову зубоў. — Чорт злосна плюнуў.

— Што цяпер думаеш рабіць?

— Пакуль што нічога — адказаў чорт.—Думаў вешацца. Аднаму ня весяла, а другія адказваюцца. А паглядзіш на таго, што адказваецца, дык ён і сам ня ведае, чаго жыве. Возьмем хоцьбы і цябе. — Чорт ізноў паглядзеў на зношанае пальто Гарыда і цягнуў далей. — Біўся з малых год. Перш хадзіў за шмат кілямэтраў да школы. Вучыўся. Ведаю я вас! Матка думала што выйдзеш на нейкага чыноўніка з бліскучымі гузікамі. Самой жылося ня весела...

— Была эгаісткай..

— Не! ты не шанаваў бы яе...

Цень Гарыда падаў на чарта, які ішоў з боку. І Гарыду здавалася, што гэта гавора, мучыць успамінамі яго ўласны цень, а не хтось пастароньні.

— Паэзія! — Ею і пальта не залатаеш — кідаў чорт адарваныя сказы. Відаць самому ня вельмі прыемна было ісьці ў прамокшых ад дажджу рызманох і дэнэрвавала яго яшчэ тое, што Гарыд з ім не спрачаўся і зусім не хацеў нат уваходзіць у дыскусыю.

— І так — учарашняе тваё жыцьцё і граша ня вартае — гаварыў чорт далей — сяньняшняе не завіднае; будучыня...

— Ну, гэта ўжо нам пакінь...—перарваў Гарыд.

Чорт тоненька захіхікаў і цягнуў далей.

— У будучыні рэўматызм. Ямку дарма выкапаюць. Можа хто скажа прамову: ідэовец, змагар, паэт і т. д. Пасыпецца з гары пясок; заімгліць, як сяньня, дождж... Пагавораць толькі, колькі трэба. Пашкадуюць, што памёр малады. Пахваляць,—па сьмерці ўсіх хваляць. Разойдуцца... Грабар плюніць са злосьці, мо загнець мудрым слоўцам: не выбраў лепшага часу памерці, а яшчэ і паэтам быў.

Чорт паглядзеў на Гарыда і неяк скорчыўся, глыбей нацягнуў на вушы шапку.

Затрымаліся.

— Мо' далей пойдзем? — спытаўся Гарыд.

— Не — адказаў чорт. — Бачыш — днее. І калейку трэба заняць, мо хоць сяньня дастану працу.

Чорт пераступаў з нагі на нагу. Уграваўся. Пастуківаў абутымі дзеравянікамі.

Раз... два.. тры...

Фанары таялі, расплываліся ў шэрай, усё больш і больш бялеючай імгле. Днела.

— — — — — — — —

Гарыд ня мог прачнуцца. Яму здавалася, што ён стаіць дзесь сярод вуліцы, а чорт пастуківае дзеравянікамі.

Але яшчэ мацнейшы стук перанканаў яго, што нехта стукае ў дзьверы. Гарыд хутка ўстаў: „Здаецца нічога німа“ — падумаў і запаліў агонь.

Стук паўтарыўся.

— Хто?..

— Рэвізыя!..

У дзьвярох перад Гарыдам стаяў з якойсьці асобай незнаёмы ў рабым васеньнім пальце.

Максім Танк.

Карэспандэнцыі.

З работніцкага жыцьця.

БАРАНАВІЧЫ, 14 студзеня. Баранавічы гэта адзін з тых гарадоў, дзе змаганьне работнікаў за свае правы, здаецца, да апошняга часу было найслабейшае. Цяжкія ўмовы працоўных масаў нашага гораду пагаршаў той факт, што ня было сярод іх належнай салідарнасьці ў абароне сваіх уласных правоў. Палітычныя лідары сварыліся паміж сабою, як старыя таргоўкі на рынку, а працадаўцы пад гэтыя сваркі рабілі свой вызыск работніка. Ня ведама, як доўга цягнулася бы гэтая сварка калі-б работнікі самі не спынілі яе сваім салідарным выступленьнем на абарону штодзенных балячак. Гэтая салідарнасьць асабліва яскрава зарысавалася на скліканым прафсаюзамі работніцкім мітынгу 12 студзеня. На гэты мітынг сабралося болей паўтары тысячы работнікаў, зьлітых аднэй думкай, адным імкненьнем. Кожны, хто бачыў гэтыя ўзьнятыя сьцісьнутыя мазольныя рукі, распаленыя вочы не запярэчыць таго, што гэты дзень быў сапраўдным урачыстым сьвятам Баранавіцкіх работнікаў. Прамаўлялі на мітынгу прадстаўнікі ўсіх саюзаў і ў розных мовах, бо іх слухалі работнікі розных нацыянальнасьцяў. Пасьля прыняцьця адпаведных рэзалюцыяў і адсьпяваньня работніцкага гымну, работнікі разышліся ў паднятым настроі.

Будаўляны работнік.

ЛІДА, 15 студзеня. Фабрыка „Ардаль". Выраб калёшаў, сьнягоўцаў, даждзёвак і іншага гумовага абутку. 800 работнікаў пераважна работніц, малалетніх дзяўчат.

Многа малалетніх ад 15 гадоў. Працоўць усе „на акорд". А гадзіне 12 абед. Ніхто ня мае часу памыць рукі, грызуць чарствы хлеб, стоячы пры варштатах працы. Работніцы зарабляюць ад 1 зл. да 1 зл. 30 гр. на дзень; пры гэтым варта адзначыць, што пакуль дойдзе да такой платы, то кожная мусіць папрацаваць — 2 тыдні толькі за 30 гр. на дзень, другія два—па 50 гр., трэція—па 80 гр. Работнікі зарабляюць па 2 зл., а некаторыя па 2 зл. 50 гр. Палавіна работнікаў і работніц ужо хворыя, другая палавіна мае пачаткі хваробы. Усе маюць выгляд тварау, як у сухотнікаў. Да гэтага часу былі не арганізаваны. Фабрыкант кожны дзень адных выкідаў на вуліцу, а з вуліцы браў другіх; за цяжкую працу плаціў колькі падабалася.

Цяпер ужо ўсе зарганізаваны ў прафсаюзным саюзе хэмічных работнікаў. Дырэкцыя фабрыкі, калі даведалася аб гэтым, усіх звольніла з працы нібы для рамонту і ачысткі машын. Але на трэці тыдзень распачынаць працу, не прымае тых работнікаў, якія належаць да прафсаюзу. Работнікі, бачачы правакацыйныя замеры фабрыканта, пратэстуюць ў наступны спосаб: з гадзіне 12 кідаюць працу і стаяць пры варштатах да 4 й гадзіны, пасьля 4 й усе як адзін выходзяць на вуліцу. На вуліцы чутны галасы абурэньня, скіраванага ў бок фабрыкантаў. Адбываюцца частыя пратэстацыйныя сходы, прымаюцца рэзалюцыі, дзе складаюць прысягу вясьці барацьбу з капіталістамі аж да перамогі.

Фабрыка гатова да працы. Работнікі дамагаюцца запэўненьня працы ўсім, дырэкцыя не згаджаецца, правакацыйным спосабам хоча зламаць салідарнасьць рабочых. Работнікі дзень і ноч стаяць пры фабрыцы, не пускаюць стрэйкаломаў. Некалькі работнікаў арыштавана. Работнікі і надалей трымаюцца салідарна.

Ардалявец.

Ад рэдакцыі: Як данесьць прэса забастоўка трывае дагэтуль. Спробы паразуменьня выніку не далі. Работнікі цьвёрда бароняць свае правы. Бастуючым атрымоўваюць запамогу ад работнікаў другіх фабрыкаў, а таксама ад акалічных сялян.

Нас крыўдзяць.

АЛЬШАНЫ, Ашмянскага павету. Галіта ў нас была, а пасьля пажару, які зьвішчыў палавіну мястэчка дык і завяршылася. Кожны хацеў-бы зарабіць які грош, але няма дзе. Кабеты ходзяць трапаць лён да Шэпкі, каторы плоціць па 80 гр. ў дзень. Праўда праца цяжкая, сярод пылу, але дзе-ж дзенешся? А да таго Шэпка стараецца яшчэ на кожным шагу скруціць. Змушаны ўладамі захоўваць 8-мі гадзінны дзень працы, ён дае кожнай па дзве вязанкі: бі, хоць распераўхніся, бо скончыць мусіш. Плаціць ён мусіць што суботу, але ён сьцягвае тыднямі, бо тады лепей нешта сарвець. Як прыяжджае са старастава кантроль, дык ён вучыць тады каб казалі, што плаціць па 1 зл. Кабеты, ведама, баяцца, каб ня страціць працы, дык гэтак і кажуць. У горадзе работнікі зарганізованы ў прафсаюзныя саюзы і могуць лепей бараніць свае інтарэсы.

Іголка.

З жыцьця вёскі.

Беларускі спэктакль.

САБАЛЕЎШЧЫНА, Пастаўскага пав. 7 сьнежня 1935 г. моладзь наша зладзіла беларускі спэктакль. Ставілі „Пасланца" і „Збянтэжанага Саўку". Нягледзячы на дрэнную пагоду, публікі было вельмі шмат. П'есы былі выканаваны па мастацку. Публіка, каторая мо' першы раз пачула са сцэны родную мову, была захоплена. Свая зразумелая мова зрабіла сцэну так блізкай сэрцу сялян, што ня толькі моладзь, але і старыя людзі з жалем пакідалі залю. Пасьля спэктакля адбыліся танцы, якія распачаліся лявоніхай, намастацку гранай Стасям Заборскім.

Свой.

В. КЕЙЗІКІ, Варапаеўскай вол., Пастаўскага павету. Паміж жыхарамі нашай вёскі трапляюцца шкоднікі, якія шмат чаго злога робяць Беларускаму народу. Вось для прыкладу такі К. Аліхвер. Пад той час, калі беларуская моладзь у вёсцы Харкі ладзіла беларускае прадстаўленьне, ён вельмі стараўся перашкодзіць і скампраматаваць нашу моладзь і яе працу. Пачаў ваваг займацца даносамі, называючы такую працу камуністычнай.

АД РЭДАКЦЫІ. Чэсьць і слава тэй моладзі, якая ідзе на змаганьне за сьветлае будучае свайго народу. Ня трэба толькі баяцца такіх Аліхвераў. Юды—прадажнікі на сьвеце заўсёды былі, але вялікіх ідзэй не перамаглі. Ня зможа паўстрымаць народнага руху і ваш Аліхвер.

В. БАРОЎКІ, Варапаеўскай волясьці. У нашай вёсцы жывуць сапраўдныя дзікуны: моладзь нічога не чытае—ні газэт, ні кніжак.—Няма сьвята, няма вечарыны, каб ня было бойкі: таму зубы выб'юць, таго нажамі парэжуць; а на коляды, напіўшыся гарэлкі, распачалі такую вайну на спраньявоўкі і нажы, якая ледзь за два дні скончылася.

Вось якая ў нас „культура".

Марак.

АД РЭДАКЦЫІ. Пастарайцеся так падыйсьці да сваей моладзі, каб яна сэрцам адчула, што робіць надта дрэнна, калі марнуе без карысьці свае сілы і здароўе. Каб вывясьці з цемры, з маральнага бруду і балота, трэба чытаць ім сваю беларускую газэту, кніжку, трэба клікаць да сваіх беларускіх арганізацыяў. Будзем чакаць наступнага пісьма ўжо ад вашай моладзі, якая, маем надзею, кіне бойкі і гарэлку і разам з усім Беларускім народам пачне будаваць сабе лепшую будучыню.

МІЛЭЙКАВА, Ашмянскага пав. Вёску нашу разьбілі на хутары. Гэта не палепшыла быт нашага селяніна, а толькі прычынілася да абніжэньня культурнага жыцьця. Людзі зусім зьдзічэлі. Але моладзь знайшла выхад з гэтага палажэньня. Яна пачала зьбірацца разам, каб чытаць газэты ці пяяць свае народныя песьні. Моладзь прывыкла да гэтага і цяпер заўсёды сьвятамі зьбіраецца ў аднэй хаце, каб у культурны спосаб правясьці час.

Каб змагацца за лепшую будучыню, каб бароцца з цемрай, нам патрэбна свая, беларуская прэса. І таму кожны сьведамы беларус павінен падтрымаць маральна і матэрыяльна сваю беларускую, незалежную прэсу.

Паштовая скрынка.

Кейзіку Мікалаю. Ахвотна будзем відзець Вас у радох сваіх супрацоўнікаў. Карэспандэнцыі пастараемся выкарыстаць. Пішыце болей. Грошы атрымалі.

Мурзёнку А. Падпіску атрымалі. Газэту высылаем па паданаму адрэсу.

Кіёску Давіда Эпштэйна. № 2 (3) па 15 гр. Наступныя па 10.

Беламу А. Газэту пасылаем. Адрасы часопісаў беларускіх падаём у хроніцы. Маем надзею што сярод моладзі знайдуцца вартасныя адзінкі, каторыя закінуўшы карты ды гарэлку, возьмуцца за кніжку і беларускую газэту, а Вашы стараньні ў гэтым кірунку не астануцца бясплоднымі.

Бакач Ц. Газэту высылаем. Ваш адрас перадалі „Золаку".

Рошко М. Газэту высылаем Чакаем на падпіску.

Дзенішчыку І. Газэту высылаем.

Чэрніку Ф. Пісьмо атрымалі. Газэту высылаем.

Фалею Ад. Паштоўку атрымалі. Газэту высылаем.

Фішуну Т. Дзякуем. Па пацаных адрасох газэту высылаем.

Беларускаму Загранічнаму Архіву ў Празе: Пісьмо атрымалі. Газэту надалей высылаем.

Бублею К. Карэспандэнцыю атрымалі. Зьмяшчаем.

Макарэвіч Анастазіі. Падпіску і пісьмо атрымалі. Дзякуем 2 зл. для Т.Б.Ш. перадалі.

Ахцэну В., Тэодоровічу І., Сушку Яз., Шэндзе Ст., Сахарчуку Ац, Дуньцу Вл., Аскерку Ю., Каршуну Б., Падляшчыку А., Дзеняху П., Бочну М., Нічыпару В., Гэрасімчыку Н., Раманьчуку Г, Сіняку С падпіску атрымалі, дзякуем.

Кулаку В. Падпіску ўжо атрымалі. У Вашу вёску пасылаем па тры эгзэмпляры Чакаем на карэспандэнцыю.

Шуту З. Маем надзею, што самы ацэніце нашу газэту. Вельмі нас цешыць пэўнасьц, з якой Вы гаворыце аб будучыне. З Вашымі думкамі згаджаемся.

Марку. Карэспондэнцыю выкарыстоўваем.

Шлыку Р. Адрэс рэдакцыі „Попросту" Вільня Skopówka 6—5.

Каську Р. Газэту ўсказанай асобе не высылаем. Цешыць нас, што сярод моладзі існуе зацікаўленасьць роднай прэсай.

Міклашэвічу М. Газэту высылаем.

Адказны Рэдактар і Выдавец ВІНЦЭСЬ СКЛУБОЎСКІ.

Друкарня І. Баеўскага. Вільня, Татарская вул. 13.